

2.10.2018

Maa- ja metsätalousministeriö
PL 30
00023 VALTIONEUVOSTO
kirjaamo@mmm.fi

3/06.01/2017,
MMM001:0
0/2017

Metsähallituksen lausunto Suomen maa-, metsä- ja kalatalouden geenivaraohjelmasta sekä geenivarapolitiikan linjauksista

Metsähallitus toteaa geenivaraohjelman ja geenivarapolitiikan linjaukset hyvin valmistelluiksi, perusteellisiksi ja kannatettaviksi. Geenivarapolitiikan linjauksiin liittyen Metsähallituksella ei ole lausuttavaa. Geenivaraohjelmaan liittyen Metsähallitus toteaa seuraavat asiat.

Metsäpuiden geenivarat ja geenireservimetsät

Tekstissä (esim. sivu 52) geenireservimetsän statusta ja pysyvyyttä pidetään myös valtion maiden osalta hiukan epävarmana. Metsähallituksen hallinnassa ja valtion omistamilla alueilla olevat geenireservimetsät on valtion päätöksellä varattu tähän tarkoitukseen. Metsähallitus pitää tätä täysin riittävänä valtion maiden geenireservimetsien pysyvyyden turvaamiseen, eikä näe niiden osalta lainsäädäntöön perustuvaa statusta tarpeellisena.

Luonnonsuojelualueilla, suojelutarkoituksiin hankituilla alueilla, kaava-alueilla tai muutoin erikoiskäyttöön varatuilla alueilla geenireservimetsien suojelussa ja hoidossa tulee huomioitavaksi alueen perustamissäädökset, luonnonsuojelulaki, hoito- ja käyttösuunnitelmat, Natura-säädökset, kaavamääräykset tai kohdetta koskevat erityismääräykset. Myös muilla alueilla toimitaan alueelle kohdistuvien säädösten ja normien puitteissa.

Metsähallituksen ja Luonnonvarakeskuksen yhteistyösopimuksessa on linjattu geenireservimetsien hoidon periaatteet. Luonnonsuojelualueilla ei tehdä metsänuudistamistoimenpiteitä. Suojelualueilla geenireservimetsien toimenpiteet ovat osa luonnonhoitoa ja tähtäävät ko. luontotyyppin ylläpitoon. Toimenpiteet tehdään tarvittaessa osana luonnonhoidon toimenpiteitä ja osana niiden kustannuksia. Kohdekohtainen toimenpidesuunnittelu tehdään yhteistyössä Metsähallituksen Luontopalvelujen ja Luonnonvarakeskuksen kanssa.

Ilmaston muutokseen ja puiden jalostukseen liittyen tulee huomioida kuusen hallanarkuus (esim. sivu 70). Se on nykytaimimateriaalillakin todellinen ongelma vähänkin hallanaroilla paikoilla. Jalostuksessa ja geeniperimän säilyttämisessä ei saisi tätä näkökulmaa unohtaa ilmaston lämpenemisen perusteella.

Suojelualueiden merkitykseen liittyen (s. 52-53) Metsähallitus korostaa sitä, että luonnonsuojelualueilla lajistonsuojelun perustavanlaatuinen tavoite on lajin sisäisen geneettisen monimuotoisuuden suojeleminen. Suojelualueilla on merkittävä rooli laajan laji- ja luontotyyppikirjon suojelemisessa, mikä pyritään mahdollisimman tehokkaasti yhteensovittamaan eri tavoitteiden näkökulmasta.

Kalageenivarat

Kappaleessa toimijakentän kuvauksesta (sivu 93) Metsähallituksen roolia voisi tarkentaa esimerkiksi seuraavasti: ”Lisäksi Metsähallituksen vesillä harjoitetaan merkittävästi kaupallista kalastusta. Siksi taloudellisesti hyödynnettävien kalakantojen hoidon kannalta valtio vesillä tapahtuva kalastuksen sääntely on merkittävä osa kalageenivarojen suojelua ja hoitoa.”

Jokirapu on mainittu ohjelmassa varsin yleisesti. Jokirapupopulaatiota on luonnossa vielä varsin laajalti Suomessa, mutta vieraslajeina rapurutto ja täplärapu heikentävät koko ajan jokiravun elinpiiriä ja tuhoavat esiintymiä. Pitkällä aikajänteellä jokiravun tilanne edellyttäneekin aktiivisia toimia luonnonkantoja tukien. Luontaisten kantojen mahdollisimman hyvä turvaaminen siten, että ne eivät altistuisi täpläravuille ja rapurutolle on tärkeää. Olemassa olevia vahvoja luonnonkantoja voitaisiin myös siirtoistuttaa, jonka avulla kantoja ja lajia pystyttäisiin paremmin turvaamaan mahdollisen rapuruton iskiessä yhteen esiintymään.

Viljelykasvien luonnonvaraisten sukulaislajien suojelu

Viljelykasvien luonnonvaraisten sukulaislajien suojelu on geenivaraohjelman uusi toiminta-alue, joka tulee vaatimaan hallinnonalojen yhteistyötä sisällön ja rahoituksen suhteen. Geenivaraohjelman sivulla 41 todetaan, että Suomelle on vuonna 2013 koostettu viljelykasvien luonnonvaraisten sukulaislajien (crop wild relative, CWR) suojeluraportti, joka sisältää Suomen CWR-lajilistan. Vuonna 2018 Suomen CWR-prioriteettilajilistaa on päivitetty ja tänä vuonna tulee valmistumaan myös uusi in situ -suojeluanalyysi, jossa otetaan huomioon lajien sisäinen geneettinen vaihtelu ekomaantieteellisten alueiden avulla. Työn myötä voidaan paikantaa niitä suojelualueilta, joilla CWR-lajien suojelua kannattaa edistää esimerkiksi perustamalla geenireservejä. Kun potentiaaliset geenireservialueet ovat selvillä, tulisi tulevaisuudessa kartoittaa alueiden tärkeimmät CWR-populaatiot ja tehdä niille tarvittavat suojelusuunnitelmat ja -toimenpiteet. Metsähallituksen Luontopalvelut vastaa suojelualueiden luonnonhoidosta, joten toteutuessaan CWR-lajien in situ -suojelun käytännön toteutus tulisi Luontopalvelujen tehtäväksi. Kyseessä on uusi tehtävä, johon rahoitusta ei ole toistaiseksi kohdennettu. Nykyiset luonnonhoidon resurssit eivät riitä CWR-lajien suojelutehtävän hoitamiseen, joten jos CWR-lajien suojelutyö suojelualueilla halutaan toteuttaa, tarvitaan työhön lisää resursseja.

Muuta

Kuvat 4 ja 13 kuvaaja Kirsti Hassinen (ei Kirsi)

Pentti Hyttinen

pääjohtaja

